

Załącznik do
Uchwały Nr XVI/92/2020
Rady Gminy Huszlew
z dnia 27 marca 2020

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE HUSZLEW
NA LATA 2020-2023**

I. WPROWADZENIE

Rodzina to podstawowa grupa społeczna dla rozwoju i funkcjonowania, to najlepsze naturalne środowisko, w którym dziecko otoczone jest opieką i ma możliwość zaspokajania swoich potrzeb. Rodzina oddziałuje na dziecko w sposób świadomy i nieświadomy przekazując mu system wartości, tradycje, ukierunkowuje jego przyszłą aktywność. Jednak dokonujące się zmiany w życiu społecznym i gospodarczym niosą za sobą wiele skutków pozytywnych, ale pogłębiają też wiele zjawisk negatywnych takich jak: bezrobocie, uzależnienia, przemoc, przestępczość, które przyczyniają się do rozpadu rodziny. Dlatego nawet niewielkie zaburzenie może powodować destabilizację w rodzinie. Destrukcyjne przerwanie łańcucha więzi rodzicielsko – opiekuńczych prowadzi do zakłócenia relacji międzyludzkich.

Działania instytucji i służb zobligowanych do pracy na rzecz dobra rodziny i dziecka, powinny być zintegrowane, ponieważ problemy występujące w rodzinie są złożone i wymagają współpracy interdyscyplinarnej.

Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny problemowej, należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować i wyręczać rodzinę w wypełnianiu jej roli, należy ją przede wszystkim wspierać i wspomagać, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i z jej aktywnym udziałem, uwzględniając zasadę pomocniczości. Należy budować system wspierania rodzin biologicznych oraz rozwijać rodzinne formy opieki zastępczej. W przypadku, gdy zaistnieje konieczność umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej, praca z rodziną biologiczną ma na celu jak najszybszy powrót dziecka do rodziny. Dlatego działania wspierające w utrzymaniu pełnej rodziny są ze względów społecznych i ekonomicznych szczególnie wskazane, także z uwagi na obniżenie kosztów związanych z pobytem dziecka w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2020 – 2023 został opracowany w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wsparciu rodziny i pieczy zastępczej. Opracowanie i realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny należy do zadań własnych Gminy (art. 176 pkt 1 w/w ustawy).

Niniejszy program ma na celu zbudowanie spójnego systemu pomocy rodzinie wykorzystując zasoby gminne.

II. ORGANIZACJA WSPIERANIA RODZINY

Obowiązek wspierania rodziny oraz organizacja pieczy zastępczej w zakresie ustalonym ustawą spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

Ustawa określa podział kompetencji w tym działań i zadań pomiędzy samorządami, który przedstawia się następująco

GMINA	POWIAT	SAMORZĄD WOJEWÓDZKI
Profilaktyka – wspieranie rodziny	<ul style="list-style-type: none">• Piecza zastępcza rodzinna i instytucjonalna• Usamodzielnienie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej• Adopcje	
Asystent rodziny	<ul style="list-style-type: none">• Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka	<ul style="list-style-type: none">• Ośrodek adopcyjny
Placówki wsparcia dziennego	<ul style="list-style-type: none">• Placówki opiekuńczo – wychowawcze	<ul style="list-style-type: none">• Regionalna placówka opiekuńczo – terapeutyczna
Rodziny wspierające		
Inne podmioty lub instytucje działające na rzecz dziecka i rodziny	<ul style="list-style-type: none">• Usamodzielnienie• Organizator rodzinnej pieczy zastępczej (Koordynator)	

Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

Zgodnie z Ustawą, wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji.

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych zapewnia się wsparcie polegające w szczególności na:

- analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziny;
- podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- pomocy w integracji rodziny;
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- dążeniu do reintegracji rodziny.

Zadaniem ustawowym gminy jest wprowadzenie asystenta rodziny do bezpośredniej pracy z rodziną przeżywającą trudności życiowe. Asystent rodziny zajmuje się niezależnie od pracowników socjalnych, wyłącznie pomocą i pracą z rodziną. Celem pracy asystenta jest

osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podjęcie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie. Elastyczny i nienormowany czas pracy asystenta rodzinnego służyć ma realnym potrzebom i rytmowi życia rodziny.

Rolą asystenta rodziny nie jest powielanie pracy pracownika socjalnego, którego zadanie polega między innymi na systematycznej diagnozie środowisk zagrożonych wykluczeniem i udzielanie im odpowiedniego wsparcia. Asystent rodziny kierowany jest do pracy tylko z tymi rodzinami, w których sytuacja dziecka małoletniego wymaga wsparcia zewnętrznego. Potrzeba jego zatrudnienia ustaje wraz z osiągnięciem przez rodzinę umiejętności samodzielnego, prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy również współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej. W przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 1) 10 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 2) 30 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 3) 50 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

III. DIAGNOZA ŚRODOWISKA I PROBLEMU

Gmina Huszlew położona jest we wschodniej części województwa mazowieckiego w powiecie łosickim. Gmina graniczy:

od północy z gminami: Łosice, Stara Kornica (powiat łosicki),

od północnego – zachodu z gminą Olszanka (powiat łosicki),

od wschodu z gminą Biała Podlaska (powiat bialski, województwo lubelskie),

od północnego – wschodu z gminą Leśna Podlaska (powiat bialski, województwo lubelskie),

od południa z gminą Międzyrzec Podlaski (powiat bialski, województwo lubelskie).

Huszlew położony jest w odległości 150 km od Warszawy i 15 km od Łosic.

Rysunek 1. Położenie gminy Huszlew

Gminę Huszlew na dzień 31.12. 2019 roku zamieszkiwało 2850 osób, z tego 1395 osób stanowiły kobiety (48,94%), a mężczyźni 1455 (51,06%). Pod względem administracyjnym gmina podzielona jest na 25 wsi.

Zadania z zakresu pomocy społecznej oraz kreowanie lokalnej polityki społecznej na terenie Gminy koordynuje Ośrodek Pomocy Społecznej. Jest on inicjatorem działań o charakterze pomocowym, aktywizującym oraz integrującym różnorodne środowiska na rzecz wsparcia grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

Tabela nr 1: Liczba osób objętych pomocą społeczną (opracowano na podstawie danych ze sprawozdań resortowych Ośrodka Pomocy Społecznej w Huszlewie)

rok	2017	2018	2019
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	230	261	223
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w stosunku do liczby mieszkańców Gminy w %	7,94 %	9.06 %	7,82%

Tabela nr 2: Przyczyny udzielania wsparcia trudnych sytuacji życiowych rodzin pokazuje poniższa tabela (na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Huszlewie za rok 2019)

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ		Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	1	115	418
Potrzeba ochrony macierzyństwa	2	35	195
W tym: wielodzietność	3	31	179
Bezrobocie	4	31	84
Niepełnosprawność	5	18	35
Długotrwała lub ciężka choroba	6	28	56
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	7	11	51

Przemoc w rodzinie	8	1	4
Alkoholizm	9	7	14
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	10	0	0

Z powyższych danych wynika, że najczęściej pomoc udzielana była w rodzinach z powodu ubóstwa, potrzeby ochrony macierzyństwa oraz bezrobocia. Bardzo często zdarza się, że w jednej rodzinie występuje kilka powodów trudnej sytuacji jednocześnie.

Według stanu na dzień 31.12.2019 r. z Gminy Huszlew 2 dzieci wychowuje się w pieczy zastępczej (1 dziecko w rodzinie spokrewnionej). Konieczność umieszczenia dziecka poza rodziną w obu przypadkach było koniecznością z powodu zupełnego sieroctwa.

IV. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT pozwala na ocenę, jaki typ działań jest najbardziej użyteczny w osiągnięciu założonych celów.

<p>Mocne strony</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opracowana Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych • Powołany Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie • Działalność profilaktyczna i edukacyjna Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych • Baza instytucji wspierających rodzinę (GOPS, PCPR, Policja, Sąd, organizacje pozarządowe, służba zdrowia, oświata, kościół katolicki,) • Dobre rozeznanie środowiska lokalnego przez pracowników służb pomocy społecznej, policji, pracowników oświaty • Doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników działających na rzecz rodziny • Wsparcie stypendialne dla dzieci i młodzieży 	<p>Słabe strony</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bierna postawa wobec problemów występujących w rodzinie, niechęć do nawiązywania współpracy z placówkami niosącymi pomoc w tym zakresie • Utrudniony dostęp do poradnictwa specjalistycznego (psychiatra, mediator rodzinny) – dojazd do miasta powiatowego • Brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych, odrzucanie autorytetu szkoły/nauczyciela • Brak świadomości społecznej o potrzebach i możliwościach w zakresie opieki rodziny zastępczej • Brak rodzin wspierających • Wyuczona bezradność i roszczeniowość, uzależnienie od pomocy instytucjonalnej (głównie finansowej) i brak współpracy ze strony rodzin w zakresie rozwiązywania problemów
<p>Szanse</p> <ul style="list-style-type: none"> • Powołanie asystenta rodziny celem wsparcia rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej • Edukacja rodziców, w szczególności poprzez radzenie sobie ze stresem, agresją, bezradnością, zarządzanie budżetem domowym 	<p>Zagrożenia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niestabilność prawa dotyczącego polityki społecznej, niespójność, częste zmiany i trudności w interpretacji przepisów • Zanik więzi i tradycji rodzinnych - „pęd życia”

<ul style="list-style-type: none"> • Wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę • Realizacja rządowych programów i możliwość pozyskiwania funduszy unijnych • Rosnące wsparcie finansowe dla rodzin o charakterze socjalnym 	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost kosztów utrzymania rodzin • Rozpad związków (rozwoły, separacje, wyjazdy za granicę) • Wzrost patologicznych zachowań wśród dzieci i młodzieży, konsumpcjonizm, narastająca przemoc • Uzależnienie członków rodziny od alkoholu, środków odurzających, Internetu • Stereotypowe postrzeganie instytucji pomocowych • Ograniczanie środków finansowych z budżetu państwa na zadania realizowane przez gminę
--	--

V. ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest do rodzin i dzieci, zamieszkałych na terenie Gminy Huszlew, doświadczających problemów opiekuńczo – wychowawczych, zagrożonych umieszczeniem dzieci w rodzinie zastępczej lub pieczy zastępczej oraz rodzin, którym zostały odebrane bądź ograniczone prawa rodzicielskie.

VI. CEL GŁÓWNY

Wspieranie rodzin poprzez prowadzenie działań i tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

VII. CELE SZCZEGÓŁOWE

Doskonalenie systemu działalności edukacyjnej, profilaktycznej na rzecz rodzin zagrożonych problemami opiekuńczo – wychowawczymi oraz wsparcie materialne rodzin z dysfunkcjami ubóstwa i bezradności. Aktywizowanie lokalnego środowiska na potrzeby dzieci i rodzin dysfunkcyjnych.

Cele szczegółowe:

1. Zapewnienie rodzinom stabilizacji i poczucia bezpieczeństwa socjalnego.
2. Zapewnienie niezbędnych zasobów ludzkich, organizacyjnych i finansowych w budowaniu i utrzymaniu systemu wspierania rodziny.
3. Poprawa jakości opieki sprawowanej przez biologicznych rodziców.

Harmonogram realizacji zadań programu przedstawia poniższa tabela

Zadania i działania	realizatorzy	Plan i termin realizacji	Źródło finansowania
1. Zapewnienie rodzinom stabilizacji i poczucia bezpieczeństwa socjalnego			
a) Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej	GOPS w Huszlewie Urząd Gminy w Huszlewie	2020 -2023	środki własne, środki zewnętrzne

b) Świadczenie pomocy w postaci posiłków w ramach programu „posiłki w szkole i w domu” na lata 2019 - 2023	GOPS w Huszlewie	2020 -2023	środki własne, środki zewnętrzne
c) Monitorowanie sytuacji zdrowotnej i edukacyjnej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych	GOPS w Huszlewie Placówki opieki zdrowotnej . szkoły	2020 -2023	środki własne, środki zewnętrzne
d) Motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na rzecz niwelowania własnych dysfunkcji np. podjęcie terapii leczenia uzależnień, terapii dla ofiar i sprawców przemocy domowej.	GOPS w Huszlewie Zespół Interdyscyplinarny Gminna Komisja d/s. Rozwiązywania Problemów Alkoholowy	2020 -2023	środki własne, środki zewnętrzne
e) Poradnictwo i praca socjalna świadczona przez pracowników GOPS w Huszlewie	GOPS w Huszlewie	2020 -2023	środki własne, środki zewnętrzne
2. Zapewnienie niezbędnych zasobów ludzkich, organizacyjnych i finansowych w budowaniu i utrzymaniu systemu wspierania rodziny			
a) Finansowanie zatrudnienia asystenta rodziny zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	GOPS w Huszlewie	2020 -2023	środki własne, środki zewnętrzne
b) Zabezpieczenie w budżecie środków finansowych na współfinansowanie pobytu dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej	GOPS w Huszlewie Urząd Gminy w Huszlewie	2020 -2023	środki własne, środki zewnętrzne
c) Zapewnienie dostępności poradnictwa specjalistycznego oraz organizowanie i informowanie o miejscach pomocy	GOPS w Huszlewie Urząd Gminy w Huszlewie Gminna Komisja d/s. Rozwiązywania Problemów Alkoholowy	2020 -2023	środki własne, środki zewnętrzne
Wsparcie w zakresie organizowania czasu wolnego dzieciom poprzez prowadzenie i rozwój różnorodnych form wsparcia dziennego	Szkoły, GOPS w Huszlewie, Gminna Komisja d/s. Rozwiązywania Problemów Alkoholowy	2020 -2023	środki własne, środki zewnętrzne
e) Współpraca z kuratorami sądowymi, policją, szkołami, stowarzyszeniami w celu wypracowania wspólnych działań profilaktycznych	GOPS w Huszlewie Urząd Gminy w Huszlewie	2020 -2023	środki własne, środki zewnętrzne
3. Poprawa jakości opieki sprawowanej przez biologicznych rodziców			
a) Szczegółowe i wieloaspektowe rozpoznanie sytuacji rodziny przeżywającej trudności	GOPS w Huszlewie Szkoły	2020 -2023	środki własne, środki zewnętrzne

b)Kierowanie osób uzależnionych na leczenie	GOPS w Huszlewie Gminna Komisja d/s. Rozwiązywania Problemów Alkoholowy	2020 -2023	środki własne, środki zewnętrzne
c)Przydzielenie rodzinom asystenta rodziny	GOPS w Huszlewie Sąd Rodzinny I Nieletnich w Siedlcach	2020 -2023	środki własne, środki zewnętrzne
d) Działania Zespołu Interdyscyplinarnego na rzecz rodzin, w których występuje problem przemocy	GOPS w Huszlewie Zespół Interdyscyplinarny d/s. Przeciwdziałania Przemocy w Huszlewie	2020 -2023	środki własne, środki zewnętrzne

VIII . EFEKTY PROGRAMU

W wyniku przeprowadzonych działań przewidywane jest osiągnięcie następujących efektów:

- Polepszenie sytuacji dziecka i rodziny,
- Wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa rodziny i dziecka,
- Zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka,
- Poprawa funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi,
- Przeciwdziałanie umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej,
- Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin celem zapobiegania powstawaniu sytuacji kryzysowych,
- Poprawa i wzrost jakości w zakresie funkcjonowania rodziny,
- Wzrost świadomości społeczeństwa na temat prawidłowego funkcjonowania rodziny i poprawnych relacji rodzinnych
- Umożliwienie dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej powrotu do rodziny naturalnej, poprzez przywrócenie jej prawidłowych funkcji,
- Rozwój efektywnej współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami realizującymi program wspierania rodziny.

IX REALIZATORZY I PARTNERZY PROGRAMU

Program będzie realizowany poprzez współpracę niżej wymienionych instytucji:

- 1) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Huszlewie;
- 2) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Huszlewie;
- 3) Placówki Oświatowe z terenu Gminy Huszlew;
- 4) Zespół Interdyscyplinarny d/s. Przeciwdziałania Przemocy w Huszlewie
- 5) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łosicach
- 6) Policja
- 7) Sąd Rodzinny i Nieletnich w Siedlcach

X. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Zadania Gminnego Programu Wspierania Rodziny będą realizowane i wdrażane etapowo i zgodnie z możliwościami finansowymi Gminy.

Program finansowany będzie ze środków:

1. Budżetu Gminy Huszlew,
2. Dotacji z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych.

XI. EWALUACJA I OCENA PROGRAMU

Prowadzenie ewaluacji i monitoringu realizacji Programu służyć będzie ocenie podejmowanych działań w oparciu o analizę złożonych wskaźników, określając stopień realizacji celów programu. Monitoring będzie prowadzony w sposób ciągły. Program będzie monitorowany i ewaluowany na bieżąco w zależności od zmieniającej się sytuacji rodzin w Gminie i pojawiających się potrzeb. Monitoring pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji i planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas ustalonych.

Wskazana jest stała współpraca pomiędzy instytucjami, organizacjami i stowarzyszeniami w celu zapewnienia najlepszego efektu podjętych inicjatyw.

Koordynatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2020 – 2023 będzie Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Huszlewie.